

Sygn. akt II Ca 592/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie:	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR del. Mariusz Kubiczek (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 października 2017 roku

sprawy z wniosku S. S.

z udziałem D. S.

o dział spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 2 maja 2017 roku, sygn. akt I Ns 210/16

postanawia: oddalić apelację.

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR Mariusz Kubiczek

Sygn. akt II Ca 592/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 2 maja 2017 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. po rozpoznaniu sprawy z wniosku S. S. z udziałem D. S. o dział spadku:

1. ustalił, że w skład spadku po A. S. (1) z domu S., córce J. i J., zmarłej dnia (...) roku w T., ostatnio stale zamieszkałej w T., wchodzi prawo odrębnej własności lokalu oznaczonego numerem (...), położonego przy ulicy (...), na drugim piętrze, składającego się z trzech izb, o powierzchni 46,70 m², dla którego w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim nie jest prowadzona księga wieczysta, wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku i tych urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku współwłaścicieli poszczególnych lokali oraz gruncie na którym budynek jest posadowiony, tj. działce numer (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim prowadzona jest księga wieczysta Kw nr (...) - wynoszący 46,70/1136 części;

2. dokonał działu spadku po A. S. (1) z domu S. pomiędzy spadkobiercami S. S. i D. S. po 1/2 (jednej drugiej) części w ten sposób, że odrębną własność lokalu z udziałem w nieruchomości wspólnej, opisanego w punkcie 1 (pierwszym) przyznał na własność uczestnikowi D. S.;

3. tytułem spłaty zasądził od uczestnika D. S. na rzecz wnioskodawcy S. S. kwotę 53.000,00 zł (pięćdziesiąt trzy tysiące złotych) płatną w 12 (dwunastu) kwartalnych ratach:

a) 1 (pierwsza) w kwocie 3.500,00 zł (trzy tysiące pięćset złotych) płatna do dnia 10 sierpnia 2017 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek zwłoki w płatności;

b) kolejne 11 (jedenaście) rat w kwotach po 4.500,00 zł (cztery tysiące pięćset złotych) płatne do dnia: 10 listopada 2017 roku, 10 lutego 2018 roku, 10 maja 2018 roku, 10 sierpnia 2018 roku, 10 listopada 2018 roku, 10 lutego 2019 roku, 10 maja 2019 roku, 10 sierpnia 2019 roku, 10 listopada 2019 roku, 10 lutego 2020 roku, 10 maja 2020 roku, z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności którejkolwiek z rat;

4. nie orzekał o obowiązku wydania lokalu uczestnikowi D. S.;

5. ustalił, że każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie;

6. nakazał ściągnąć od uczestnika D. S. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim tytułem 1/2 (jednej drugiej) brakującej opłaty od wniosku i zaliczki na opinię biegłego wyłożonej przez Skarb Państwa, od uiszczenia których wnioskodawca S. S. był zwolniony, po stosunkowym rozdzieleniu kwotą 1.024,55 zł (jeden tysiąc dwadzieścia cztery złote 55/100).

We wniosku, złożonym w dniu 18 stycznia 2016 roku wnioskodawca S. S. wniósł o ustalenie, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestnika D. S. wchodzi lokal mieszkalny stanowiący odrębną własność z piwnicą położony w T. przy ul. (...), oznaczony nr (...), o pow. 46,70 m² nie posiadający księgi wieczystej, o wartości ok. 110 000 zł. oraz dług wobec Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) w T. z tytułu zaliczek na zarządzanie nieruchomością wspólną ciążących na w/w lokatorach w kwocie 6 554,39 zł. Nadto o zniesienie współwłasności w/w lokalu mieszkalnego, którego współwłaścicielami w częściach równych jest S. S. i D. S., poprzez przyznanie na własność nieruchomości wnioskodawcy przy spłacie uczestnika w kwocie 1/2 wartości przedmiotu sprawy z potrąceniem istniejącego długu wobec Wspólnoty Mieszkaniowej tj. kwota spłaty 48 445,07 zł w ciągu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku jednorazowo. Wniósł także o zasądzenie od uczestnika postępowania na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wnioskodawca podał, iż nieruchomość lokalowa została wyodrębniona na podstawie aktu notarialnego Rep. A nr (...) i nabyta przez A. S. (2), która zmarła w dn. (...) r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim, postanowieniem z dn. 11.12.2007r. w sprawie sygn. akt I Ns 1050/07 stwierdził, że spadek po zmarłej A. S. (2) na podstawie ustawy nabyli S. S. i D. S. po 1/2 części każdy z nich.

W odpowiedzi na wniosek z dn. 31 maja 2016 roku uczestnik D. S., co do zasady przyłączył się do wniosku, jednakże kwestionował wartość przedmiotowego lokalu oraz wniósł o przyznanie wszystkich składników na wyłączną własność, bez obowiązku spłaty wnioskodawcy.

Na rozprawie z dn. 18 kwietnia 2017 roku uczestnik wniósł o przyznanie mieszkania na wyłączną własność jemu, proponując spłatę wnioskodawcy w okresie 3 lat w kwartalnych ratach, z pierwszą ratą 3500 zł za I kwartał płatną do 10 sierpnia 2017 roku, pozostałe raty płatne do 10. każdego miesiąca po zakończeniu kwartału w kwotach 4500 zł – 11 rat.

A. S. (2), na podstawie aktu notarialnego z dnia 18 grudnia 1995 roku nabyła z środków własnych, własność lokalu oznaczonego numerem (...) położonego przy ulicy (...), na drugim piętrze, składającego się z trzech izb, powierzchni 46,70 m², dla którego w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim nie jest prowadzona księga wieczysta, wraz

z udziałem w częściach wspólnych budynku i tych urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku współwłaścicieli poszczególnych lokali oraz gruncie na którym budynek jest posadowiony, tj. działce numerem (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim prowadzona jest księga wieczysta Kw nr (...) — wynoszący 46,70/1136 części.

Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2007 roku, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim w sprawie sygn. akt I Ns 1050/07 stwierdził, że spadek po A. S. (1) z domu S., córce J. i J., zmarłej dnia (...) r. w T., ostatnio stale zamieszkałej w T., na podstawie ustawy nabył mąż S. S. i syn D. S. po 1/2 części każdy z nich.

Obecna wartość rynkowa przedmiotowej nieruchomości wynosi 106 000 zł.

Aktualnie w przedmiotowej nieruchomości zamieszkuje partnerka uczestnika D. S. wraz z ich dzieckiem. Wnioskodawca S. S. nigdy nie zamieszkiwał w tym lokalu.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2017 r., Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim, w sprawie sygn. akt I C 1222/14 z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) w T. przeciwko D. S. oraz S. S. o zapłatę kwoty 6 455,94 zł umorzył postępowanie z uwagi na cofnięcie pozwu, w związku z uregulowaniem zadłużenia.

Podstawę dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych stanowiły dokumenty oraz zeznania uczestnika D. S., którym Sąd przyznał walor wiarygodności, gdyż korelują one z ustalonym stanem faktycznym w sprawie.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się przede wszystkim na opinii biegłego w dziedzinie szacowania nieruchomości S. G.. Opinia ta została sporządzona w sposób fachowy, wnioski z niej wynikające są jasne, a wywody i twierdzenia w niej zawarte zostały przedstawione przez biegłego w sposób jasny i zgodny z zasadami logiki.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd zważył co następuje:

Z chwilą stwierdzenia nabycia spadku przez kilku spadkobierców powstaje między nimi wspólność praw i obowiązków spadkowych, która utrzymuje się do chwili dokonania działu spadku. Zgodnie z art. 1035 k.c. w sytuacji, gdy spadek przypada kilku spadkobiercom do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów tytułu VIII Kodeksu Cywilnego. Powstała w ten sposób wspólność masy majątkowej w postaci spadku nabytego przez kilka osób ma specyficzny charakter. Nie stanowi ona mianowicie współwłasności, której zniesienia można dokonać w trybie przewidzianym w art. 210 k.c. bądź art. 617 k.p.c.. Do zniesienia tego typu współwłasności konieczne jest zastosowanie przepisów o dziale spadku, w szczególności art. 1035 i następne k.c., art. 1070 i następne k.c. oraz art. 680 k.p.c. (orz. SN z dnia 05.06.1991 r., III CRN 125/91, Biuletyn SN z 1991 r. Nr 8, s. 13). Z art. 1037 k.c. wynika, iż możliwe jest dokonanie działu spadku na podstawie umowy między wszystkimi spadkobiercami bądź sądowe na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców.

Stosownie do art. 684 k.p.c. skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala Sąd. Zgodnie z art. 924 k.c. otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy, zaś spadkobierca właśnie z tą chwilą nabywa spadek (art. 925 k.c.). Skład spadku określa się na chwilę otwarcia spadku, jego zaś wartość - według cen z chwili dokonania działu (por. uchwała SN z dnia 27 września 1974r. / III CZP 58/74, OSNC z 1975r. Nr 6, poz. 90). Zgodnie z art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów w/w.

Nie stanowiło przedmiotu sporu, iż w skład spadku po zmarłej A. S. (2) wchodzi szczegółowo opisana w stanie faktycznym odrębna własność lokalu mieszkalnego. Z tych względów zarządzeniem z dnia 26 kwietnia 2016 roku zmieniono oznaczenie przedmiotu sprawy na sprawę „o dział spadku”. / k.22 /

Sporna była wartość powyższej opisanej odrębnej własności lokalu mieszkalnego, wobec tego Sąd powołał biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości - S. G., który ustalił wartość, według stanu na dzień 20 lutego 2017 roku i cen aktualnych, na kwotę 106 000 zł.

W skład spadku nie wchodził dług wobec Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) w T., bowiem postanowieniem z dnia 2 marca 2017 roku, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim, w sprawie sygn. akt I C 1222/14 umorzył postępowanie z uwagi na cofnięcie pozwu w związku z uregulowaniem zadłużenia.

Przechodząc do kwestii sposobu dokonania działu spadku, należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 688 k.p.c. do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, a w szczególności art. 618 §2 i 3 k.p.c. Odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących zniesienia współwłasności uzasadnione jest specyfiką postępowania o dział spadku i odnosi się głównie do zastosowania określonego sposobu zniesienia współwłasności zgodnie z przewidzianą prawem hierarchią sposobów jej zniesienia. Stosownie do art. 622 k.p.c. pierwszeństwo ma dokonanie podziału w oparciu o zgodny wniosek, co do sposobu zniesienia współwłasności, jeżeli nie sprzeciwia się prawu, zasadom współżycia społecznego, ani też nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych. Do tego sposobu dokonania działu spadku i zniesienia współwłasności powinien nakłaniać współwłaściciele Sąd w toku postępowania (art. 622 §1 k.p.c.).

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca domagał się przyznania na wyłączną własność odrębnej własności przedmiotowego lokalu mieszkalnego i spłatą uczestnika, natomiast uczestnik przyznania na wyłączną własność na jego rzecz i spłatą wnioskodawcy.

Sąd po zważeniu argumentów, przyznał przedmiotową odrębną własność lokalu uczestnikowi D. S., z uwagi, iż w przedmiotowym lokalu zamieszkuje jego partnerka z dzieckiem, a wnioskodawca S. S. nigdy nie zamieszkiwał w danym lokalu, co wynikało z zeznań uczestnika oraz akt sprawy I C 1222/14.

Stosownie do art. 212 § 1 i § 2 k.c., jeżeli zniesienie współwłasności następuje na mocy orzeczenia Sądu przez podział rzeczy lub też przyznanie jej jednemu ze współwłaścicieli, to jednocześnie nakładany jest obowiązek dopłaty celem wyrównania wartości przysługującego udziału, bądź też spłaty pozostałych. Tak więc współwłaściciel, któremu nie przyznano własności rzeczy wspólnej uprawniony jest z mocy ustawy⁷ do żądania spłaty stanowiącej równowartość całego swojego udziału lub jeżeli w ramach podziału przyznano część rzeczy nieodzwoiercedlającą w pełni wartości udziału, to wartość tę należy wyrównać poprzez dopłaty pieniężne.

Wartość majątku spadkowego wynosiła 106 000 złotych. W majątku spadkowym wnioskodawcy przysługuje udział 1/2 części o wartości 53 000 złotych. Wobec tego, Sąd zasądził od D. S. na rzecz wnioskodawcy S. S. kwotę 53 000 zł. tytułem spłaty.

Termin płatności spłaty, Sąd ustalił, zgodnie z wnioskiem uczestnika, płatną w 12 kwartalnych ratach: w tym 1 w kwocie 3.500,00 zł płatna do dnia 10 sierpnia 2017 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek zwłoki w płatności oraz kolejne 11 rat w kwotach po 4.500,00 zł płatne do dnia: 10 listopada 2017 roku, 10 lutego 2018 roku, 10 maja 2018 roku, 10 sierpnia 2018 roku, 10 listopada 2018 roku, 10 lutego 2019 roku, 10 maja 2019 roku, 10 sierpnia 2019 roku, 10 listopada 2019 roku, 10 lutego 2020 roku, 10 maja 2020 roku, z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności którejkolwiek z rat. Sąd miał na uwadze, iż tak ustalony termin płatności nie wpłynie na utratę mocy nabywczej pieniądza, pozwoili natomiast zobowiązanemu do zapłaty uczestnikowi postępowania na zgromadzenie stosownych środków finansowych na dokonanie spłaty.

Zastrzeżenie odsetek ustawowych za opóźnienie w razie uchybienia terminom płatności poszczególnych rat z jednej strony powinno stanowić czynnik mobilizujący uczestnika do dokonywania terminowych płatności, a z drugiej strony stanowi zabezpieczenie interesów wnioskodawcy uprawnionego do otrzymania spłat na wypadek opóźnienia w płatności poszczególnych rat.

O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 520 §1 k.p.c. zgodnie z obowiązującą w postępowaniu nieprocesowym zasadą ponoszenia przez każdego uczestnika kosztów postępowania związanych z jego udziałem w sprawie.

Sąd nie orzekał o obowiązku wydania lokalu uczestnikowi, z uwagi że pozostaje w jego posiadaniu.

W oparciu o treść z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) Sąd nakazał ściągnąć od uczestnika D. S. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim tytułem 1/2 brakującej opłaty od wniosku i zaliczki na opinię biegłego wyłożonej przez Skarb Państwa, od uiszczenia których wnioskodawca S. S. był zwolniony, po stosunkowym rozdzieleniu kwotą 1.024,55 zł.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca S. S., zastąpiony przez radcę prawnego, zaskarżając postanowienie Sądu I instancji w punkcie trzecim. Apelant zarzucił;

I. Naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest:

a) naruszenie przepisów postępowania dotyczących przedmiotu i oceny dowodów, a w szczególności art. 227, 232 k.p.c.. - wobec braku przedstawienia dowodów przez uczestnika postępowania na możliwości spłaty w terminie rat zawartych w postanowieniu Sądu z dnia 2 maja 2017 r., niewyjaśnienia okoliczności spornych przez Sad na daną okoliczność, nie przeprowadzenia postępowania dowodowego, nieuwzględnieniu interesu ekonomicznego powoda przy rozłożeniu zasądzonej płatności należności na raty;

II. Naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów dotyczących:

a) naruszenie przepisu art. 5 k.c. - rozłożenie zasądzonego świadczenia na 12 kwartalnych rat jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz zmierza do pokrzywdzenia wnioskodawcy;

b) naruszenie przepisu art. 320 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności przemawiające za rozłożeniem świadczenia na raty;

W oparciu o przytoczone powyżej zarzuty, wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt. 3.,
2. zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona przez pełnomocnika wnioskodawcy nie może odnieść zamierzonego skutku.

Sąd Okręgowy nie dostrzega w rozstrzygnięciu Sadu I instancji naruszenia przepisów prawa procesowego, którego dopatruje się autor apelacji i w konsekwencji naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 5 k.c. w zakresie rozłożenia należnej wnioskodawcy spłaty na raty, zaproponowane przed Sądem I instancji.

Sąd Okręgowy uznał, że sytuacja rodzinna i majątkowa uczestnika jest taka, że rozłożenie spłaty na okres, na jaki zaakceptował to Sąd I instancji jest adekwatne do możliwości uczestnika D. S.. Wskazuje na to przeprowadzone przez Sąd Rejonowy postępowanie dowodowe, w postaci dowodu z dość szczegółowego przesłuchania uczestnika, na rozprawie w dniu 18 kwietnia 2017 roku.

Dlatego też apelacja wnioskodawcy, w której apelant nawet nie wskazuje w jakim terminie spłata powinna zostać przez uczestnika zrealizowana, nie mogła odnieść zamierzonego skutku i na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.